

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Mgr. Jana Dušková
Téma práce:	Rodičovství ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva
Rozsah práce:	118 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	únor 2017

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma je tématem, které je vysoce aktuální zejména v posledním desetiletí, vzhledem k akcelerovanému rozvoji možností asistované reprodukce, jako součásti reprodukčního lékařství. Chápání rodičovství a související problematiky jsou ovšem v posledních letech ovlivňovány také dalšími jevy („právo být rodičem“ či „právo rodičem se nestát“). Autorka chce – zcela správně a v souladu s výše uvedenými postuláty zvolené téma uchopit komplexně, což zvyšuje aktuálnost a přínosnost celé práce.

Oponentské hodnocení: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si rigorózančka osvojila teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje a zda je schopna jejich náležitě aplikace v samostatné tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Z pohledu soukromoprávní doktríny, resp. z pohledu tradiční familiaristiky se jedná o téma poměrně úzce vymezené, což nepochybně již samo o sobě zvyšuje náročnost zpracování celého tématu. Autorka, jak již uvedeno, se však chce daným tématem zabývat komplexně, což si v tomto případě nelze představit bez užití interdisciplinárního přístupu (to rovněž klade na autorku zvýšené nároky při zpracování). Konečně již z názvu práce plyne, že autorka se chce zaměřovat především na judikaturu ESLP, tj. hodlá podrobně pracovat pouze s jedním zdrojem judikatury, což samozřejmě klade zvýšené nároky na rešeršní činnost autorky a především pak na systematickosti zpracování získaných poznatků (zde je ovšem třeba poznamenat, že autorka samozřejmě pracuje také s judikaturou vnitrostátní, zejm. s judikaturou Ústavního soudu ČR). Na druhou stranu lze při zpracování čerpat ze standardního okruhu odborné literatury, především pak zahraniční.

Oponentské hodnocení: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání praktických znalostí, při čemž lze čerpat ze standardní odborné literatury, jak učebnicové, tak časopisecké, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce rozdělena do pěti kapitol (k nimž je nutno připočítat úvod a závěr). V úvodu autorka vytyčuje cíl práce, kterým je „*analyzovat vnitrostátní právní úpravu, ale zohlednit i postoje Evropského soudu pro lidská práva (jež se někdy od aplikační praxe obecných soudů v České republice liší)*.“ Autorka nejprve věnuje pozornost obecným otázkám (kap. 1) a základním pojmovým vymezením. Těžiště práce ovšem spočívá v kap. 2 a následující (právo být a nebýt rodičem, právo dítěte znát genetický původ). Vhodným doplněním, podtrhujícím komplexní přístup autorky ke zvolenému tématu, je kap. 5, analyzující vliv judikatur

ESLP na oblasti související s rodičovstvím. V závěru přehledně a v obecné rovině shrnuje své poznatky.

Vzhledem k tématu je systematika i formální rozdělení práce provedeno vhodně. Jednotlivé kapitoly se dále dělí na menší celky, při čemž i zde autorka dodržuje základní systematickou metodu, kterou pro svou práci zvolila (postupuje vždy od obecného k jednotlivostem). Orientace v jednotlivých částech je snadná, struktura práce působí přehledným dojmem.

Oponentské hodnocení: Systematika práce i formální členění odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu, a to ohledně logické stavby, hloubky zpracování tématu i použitých právně-hermeneutických metod.

4. Vyjádření k práci

Autorka zpracovala téma systematicky, do hloubky a z textu práce je zřejmé, že judikaturu ESLP pečlivě studovala a také s ní pracovala způsobem odpovídajícím pracím tohoto druhu. Přidaná hodnota práce spočívá v důslednosti, s jakou autorka judikáty ESLP vyhledala a vhodně rozřídila. Čtenář tak na poměrně malém prostoru získá komplexní, ucelený přehled nejen o aktuálních problémech právní úpravy rodičovství, ale především a ucelený a komplexní obraz přístupu ESLP k těmto otázkám. Je nutno zdůraznit, že práce tohoto druhu nejsou příliš časté ani mezi pracemi rigorózními (nakolik je oponentovi známo). Kladně lze hodnotit rovněž skutečnost, že na mnoha místech v práci autorka připojuje své vlastní názory, čímž dobře eroduje jinak hrozící nebezpečí přílišné popisnosti práce (srov. např. s. 21, 26, 35, 36, 38, 46, 69 atd.).

K práci lze však uvést také některé výtky. Zvláště obezřetně je třeba přistupovat k judikatuře ESLP, která se podle názoru autorky vztahuje ke střídavé péči (s. 114 a násl.). Nahlédnutím do anglických znění autorkou uváděných rozsudků lze zjistit, že v těchto judikátech je řešena problematika „*sole custody*“ či „*joint custody*“. Nejde tedy o styk, ale o institut, který v našem prostředí zvykneme označovat jako rodičovská odpovědnost. Zatímco české rodinné právo vychází od roku 1949 z myšlenky rovného postavení rodičů vůči dítěti – rodiče mají rodičovskou moc (později zodpovědnost, dnes odpovědnost) oba, a to i po rozvodu rodičů, v právních řádech západní Evropy tomu tak po dlouhou dobu nebylo a mnohde dosud není. Hovoří-li se tedy v těchto judikátech ESLP o „*joint custody*“, nemá se tím na mysli střídavá péče obou rodičů, kteří oba jsou rovným způsobem nositeli rodičovské odpovědnosti, nýbrž se řeší otázka, zda nositeli rodičovské odpovědnosti – s níž je pak spojeno (mj.) i právo se s dítětem stýkat – mají či nemají být oba rodiče. Toto si autorka při psaní práce zřejmě neuvědomila a v tomto ohledu spatřuji patrně největší věcnou slabinu celé práce.

Vedle toho lze pak k práci uvést také výtky rázu spíše formálního, které však hodnotu práce výrazně nesnižují. Zde lze uvést, že zatímco seznam zkratk je z hlediska komfortu čtenáře vhodné uvést spíše na začátku, abstrakt je vhodnější řadit spíše na konec práce. Dále je třeba podotknout, že autorka by neměla v práci užívat zkratku „NOZ“ ani slovní spojení „nový občanský zákoník“. Jde o to, zda je norma z roku 2012 stále ještě „nová“, příp. jak dlouhou ještě „nová“ bude. Totéž platí o nevhodné zkratce SOZ („starý OZ“), neboť ta by mohla odkazovat také na OZ z roku 1950 či dokonce na OZ z roku 1811 – oba tyto zákoníky jsou – nahlíženo tímto prizmatem – také staré. Místy lze v práci narazit na překlepy (např. s. 36 „sátu“) či na nevhodnou stylistiku (rovněž s. 36 „těžko spoléhat na pomoc státu“ – hovorové, slovakismus, česky je správně „těžce“, což se v uvedeném kontextu nehodí; na s. 48 „genetický link“ – má se na mysli genetické pouto, vazba, vztah, poměr atd.).

Automatická kontrola shod provedená systémem theses.cz generuje dokument čítající 7156 stran, představující 225 dokumentů obsahujících shody. Míra shody však v žádném dokumentu nepřesahuje 5%. Nakolik je v lidských silách takto obsáhlý dokument prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají

pověštinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů či citací judikatury, které logicky musí být shodné. Na základě uvedeného dokumentu tedy nelze učinit závěr o tom, že by diplomantka nepostupovala při tvorbě práce *lege artis*.

Práci hodnotím jako celkově zdařilou, byť s poukazem na výše uvedené nedostatky, které však nesnižují hodnotu jinak pečlivě zpracované práce natolik, aby nebylo možno ji doporučit k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce je uveden výše. Autorka tento cíl splnila.
Samostatnost při zpracování tématu	Autorka při zpracování zvoleného tématu prokázala schopnost samostatné práce, a to jak pokud jde o literaturu, tak judikaturu.
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše a je možno ji hodnotit jako zdařilou.
Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací	Autorka pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje. Seznam použité literatury je přehledný. Ze seznamu vyplývá, že pracovala s více jak cca stovkou publikací ať už monografického či časopiseckého charakteru, při čemž ze značné části jde též o literaturu zahraniční. To je zcela dostačující (ba nadprůměrné) vzhledem k požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autorka téma zvolené v názvu práce zpracovala co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům na práce tohoto druhu. Lze tedy uzavřít, že autorka zvolené téma zpracovala a vyčerpala dostatečně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů pravděpodobně odpovídá průměrné normostraně. Lze uzavřít, že úprava neodpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je dobrá, drobné výhrady uvedeny již výše.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky k práci jsou obsaženy již výše v textu.

6.2 Během obhajoby se autorka vyjádří zejména:

- 1) k výše uvedené problematice „sole/joint custody“ a dále
- 2) k problematice tzv. „vzdání se dítěte“ (tento výraz autorka užívá např. na s. 49). Co autorka „vzdáním se“ dítěte rozumí? Je takový institut našemu rodinnému právu vlastní?

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená rigorózní práce jak po stránce formální, tak i obsahové, splňuje požadavky kladené na rigorózní práce, tj. prokázat
------------------------------------	-------	---

	schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky, a proto doporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
--	---

V Praze dne 27. 03. 2017

JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
oponent rigorózní práce